

JPF 2013/101

Rechtbank Den Haag

22 mei 2013, C/09/416244; ECLI:NL:RBDHA:2013:CA2361.

(mr. Bellaart

mr. Brakel

mr. Brandt)

[De man] te [woonplaats],

hierna: de man,

advocaat: mr. C.A. Lucardie te 's-Gravenhage.

Als belanghebbenden worden aangemerkt:

[de vrouw] te [woonplaats], Egypte,

hierna: de vrouw,

de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente 's-Gravenhage te 's-Gravenhage,

hierna: de ambtenaar.

Nietigverklaring internationaal huwelijk, Polygamie

[BW Boek 1 - 33 ; BW Boek 1 - 69 ; EVRM - 8]

» Samenvatting

Man en vrouw hebben beiden de Egyptische nationaliteit. Het huwelijk is in 2009 in Egypte voltrokken. In Nederland is in 2011 de echtscheiding ingeschreven in het register van de burgerlijke stand. De man verzoekt nietigverklaring van het huwelijk. De rechtbank heeft de zaak aangehouden in afwachting van een rapport van het Internationaal Juridisch Instituut (IJI). Het IJI heeft op grond van zijn beschikbare documentatie over het Egyptisch huwelijksrecht niet kunnen vaststellen of polygamie een grond voor nietigverklaring (dan wel na huwelijksontbinding) van het huwelijk is.

De man heeft betoogd dat er sprake is van strijdigheid met art. 8 EVRM indien voor hem noch in Egypte noch in Nederland de mogelijkheid bestaat de nietigverklaring van het bigame huwelijk te bewerkstelligen. De man heeft zijn verzoek aangevuld met een subsidiair verzoek tot het verklaren voor recht dat het huwelijk van partijen wegens strijdigheid met de Nederlandse openbare orde hier te lande niet als rechtsgeldig kan worden erkend.

De vraag is of het in 2009 in Egypte gesloten huwelijk dat in 2012 in Nederland door echtscheiding is ontbonden op grond van art. 1:69 BW nietig kan worden verklaard, nu de man ten tijde van de huwelijksluiting reeds was gehuwd met een andere vrouw (welk huwelijk op zijn beurt is gesloten in Nederland in 2003 en eveneens in Nederland in 2010 door echtscheiding is ontbonden). Nu het huwelijk van de man en de vrouw in Egypte is gesloten, is de vraag of het huwelijk van partijen formeel en materieel rechtsgeldig tot stand is gekomen, in beginsel onderworpen aan het recht van Egypte. Nu partijen beiden moslim zijn, wordt het huwelijk ook door Islamitische regelgeving beheerst, te weten de Wet inzake het personenrecht en de erfopvolging van 1875 volgens de Hanefitische ritus. De rechtbank gaat ervan uit dat aan deze eisen voor een rechtsgeldig huwelijk is voldaan. Nu bovendien beide partijen ten tijde van de huwelijksluiting meerderjarig waren, stelt de rechtbank vast dat het huwelijk tussen partijen naar Egyptisch recht als rechtsgeldig moet worden aangemerkt. Polygamie vormt evenwel naar Egyptisch recht slechts een huwelijksbeletsel, indien dit het vijfde of daaropvolgende huwelijk van de man betreft. Het Egyptische recht biedt dus geen aanknopingspunt voor het verzoek van de man tot nietigverklaring van het huwelijk. De rechtbank is van oordeel dat afwijzing van de door de man gewenste nietigverklaring geen strijd oplevert met het bepaalde in art. 8 EVRM, nu de man dit verder op geen enkele wijze heeft onderbouwd.

De man stelt zich subsidiair op het standpunt dat zijn tweede huwelijk in strijd is met het in Nederland geldende rechtsbeginsel dat een ieder slechts met één persoon tegelijk getrouwd mag zijn (art. 1:33 BW). De rechtbank stelt vast dat de man de Egyptische nationaliteit bezit en dat hij op grond van de op hem toepasselijke Egyptische regelgeving bevoegd was in Egypte een tweede huwelijk aan te gaan. Als gevolg van de ontbinding van het eerste huwelijk in 2010 is het bigame karakter van het tweede huwelijk per die datum komen te vervallen en dient dat huwelijk als rechtsgeldig te worden beschouwd.

De rechtbank wijst de verzoeken van de man af.

[beslissing/besluit](#)

» Uitspraak

Procedure

(...; *red.*)

Beoordeling

De rechtbank handhaaft al hetgeen bij genoemde beschikking is overwogen en beslist, voor zover in deze beschikking niet anders wordt overwogen of beslist.

Uit het rapport van het IJI komt het volgende naar voren.

Nu het huwelijk is voltrokken in Egypte tussen een Egyptische man en een Egyptische vrouw, en aannemelijk is dat op dit huwelijk zowel formeel als materieel het Egyptisch recht is toegepast, is op de nietigverklaring van het huwelijk Egyptisch recht van toepassing.

Een volgens Egyptisch recht gesloten huwelijk kan nietig of vernietigbaar zijn, wanneer er sprake is van een absoluut of relatief huwelijksbeletsel. Polygamie wordt in geen van de geraadpleegde bronnen genoemd als huwelijksbeletsel. Het geldt in Egypte wel als relatief huwelijksbeletsel wanneer het een vijfde of daarop volgend huwelijk betreft. De eerste echtgenote van een man kan, indien zij door het volgende huwelijk van haar man geschaad wordt, echtscheiding en schadevergoeding verzoeken. Polygamie is evenwel doorgaans geen grond voor de vrouw om echtscheiding of nietigverklaring van een huwelijk te verzoeken.

Het IJI heeft op grond van haar beschikbare documentatie over het Egyptisch huwelijksrecht niet kunnen vaststellen of polygamie een grond is voor nietigverklaring op verzoek van de man. In het algemeen wordt echter aangenomen dat polygamie in een land waar dit is toegestaan, geen grond oplevert voor nietigverklaring van het huwelijk.

Het IJI heeft tot slot niet kunnen vaststellen of een nietigverklaring na een huwelijksontbinding mogelijk is.

In zijn reactie op de rapportage van het IJI heeft de man – kort samengevat – betoogd dat sprake is van strijd met artikel 8 EVRM, indien voor hem noch in Egypte noch in Nederland de mogelijkheid bestaat de nietigverklaring van het bigame huwelijk te bewerkstelligen. Om die reden meent de man dat zijn verzoek tot nietigverklaring van het bigame huwelijk moet worden beoordeeld aan de hand van Nederlands recht.

De man heeft zijn verzoek aangevuld met een subsidiair verzoek tot het verklaren voor recht dat het huwelijk van partijen wegens strijd met de Nederlandse openbare orde hier te lande niet als rechtsgeldig kan worden erkend.

De ambtenaar heeft zich op het standpunt gesteld dat van strijdigheid met artikel 8 EVRM geen sprake kan zijn, nu de man uitsluitend de Egyptische nationaliteit heeft en volgens zijn personele statuut met meerdere vrouwen getrouwd mag zijn. Terzijde heeft de ambtenaar opgemerkt dat het huwelijk van de man en de vrouw niet in zijn register is ingeschreven, zodat bij een toewijzende beslissing niet aan administratieve verwerking van de beslissing van de rechtbank zal kunnen worden toegekomen.

De rechtbank overweegt als volgt.

Nietigverklaring huwelijk

Aan de orde is primair de vraag of het tussen de man en de vrouw op [datum] 2009 in Egypte gesloten huwelijk, dat op [datum] 2012 in Nederland door echtscheiding is ontbonden, op de voet van het bepaalde in artikel 1:69 BW nietig kan worden verklaard, nu de man ten tijde van de huwelijksluiting reeds was gehuwd met een andere vrouw (welk huwelijk op zijn beurt is gesloten in Nederland op [datum] 2003 en eveneens in Nederland door echtscheiding is ontbonden, en wel op [datum] 2010).

De vraag of een huwelijk kan worden vernietigd en wie de nietigheid op welke gronden en met welke gevolgen kan invoeren, is naar algemene opvatting onderworpen aan het rechtstelsel dat van toepassing is op de vraag of het huwelijk formeel en materieel geldig tot stand is gekomen. Het rechtstelsel dat de formele en materiële huwelijksvereisten stelt, is derhalve tevens bepalend voor de sanctie op de overtreding van deze vereisten (zie in dit verband de conclusie van A-G Strikwerda bij Hoge Raad 16 oktober 1998, NJ 1999/6, paragraaf 9). Nu het huwelijk van de man en de vrouw in Egypte is gesloten, is de vraag of het huwelijk van partijen formeel (ten aanzien van de vorm van de huwelijksvoltrekking) en materieel (ten aanzien van de vereisten tot het aangaan van het huwelijk) rechtsgeldig tot stand is gekomen, in beginsel onderworpen aan het recht van Egypte. De vraag of het huwelijk van partijen nietig verklaard kan worden en, zo dit het geval is, op welke gronden, wordt derhalve beheerst door Egyptisch recht. Nu partijen beiden moslim zijn, gaat de rechtbank ervan uit dat de wijze van huwelijksluiting (en daarmee tevens de vraag of het huwelijk nietig kan worden verklaard) niet alleen wordt beheerst door het Egyptische Burgerlijk Wetboek, maar ook door Islamitische regelgeving, te weten de Wet inzake het personenrecht en de erfopvolging volgens de Hanefitische ritus van 1875.

Volgens de op partijen toepasselijke Egyptische regelgeving komt een rechtsgeldig huwelijk tot stand, wanneer sprake is van een aanbod tot en aanvaarding van een huwelijk ten overstaan van twee mannelijke (of één mannelijke en twee vrouwelijke) getuigen die allen toerekeningsvatbaar, mondig en moslim zijn. In het licht van de stellingname van de man gaat de rechtbank ervan uit dat aan deze eisen is voldaan. Nu bovendien beide partijen ten tijde van de huwelijksluiting meerderjarig waren, stelt de rechtbank vast dat het huwelijk tussen partijen naar Egyptisch recht als rechtsgeldig moet worden aangemerkt.

Vervolgens moet de vraag worden beantwoord of de toepasselijke regels van Egyptisch recht voorzien in de mogelijkheid van een verzoek tot nietigverklaring van het huwelijk, zoals in dit geval door de man is gedaan. De man grondt zijn verzoek op de stelling dat hij ten tijde van de huwelijksvoltrekking reeds was gehuwd met een andere vrouw. Polygamie vormt evenwel naar Egyptisch recht slechts een huwelijksbeletsel, indien het het vijfde of daaropvolgende huwelijk van de man betreft. Het Egyptische recht biedt dus geen aanknopingspunt voor het verzoek van de man tot nietigverklaring van het huwelijk.

In het licht van het vorenstaande luidt de slotsom dat het primaire verzoek van de man moet worden afgewezen. De rechtbank is van oordeel dat afwijzing van de door de man gewenste nietigverklaring geen strijd oplevert met het bepaalde in artikel 8 EVRM. De man heeft immers op geen enkele wijze onderbouwd in welk opzicht zijn recht op eerbiediging van zijn privé leven, zijn familie- of zijn

gezinsleven zou zijn geschonden door het achterwege blijven van nietigverklaring.

Erkenning huwelijk

Verzoeker stelt zich subsidiair op het standpunt dat zijn tweede huwelijk in strijd is met het in Nederland geldende rechtsbeginsel dat eenieder slechts met één persoon tegelijk getrouwd mag zijn (vgl. art. 1:33 BW) en dat het door hem gesloten bigame huwelijk daarom – naar de rechtbank begrijpt wegens kennelijke onverenigbaarheid met de Nederlandse openbare orde – niet voor erkenning in Nederland in aanmerking komt.

De rechtbank stelt vast dat de man de Egyptische nationaliteit bezit en dat hij op grond van de op hem toepasselijke Egyptische regelgeving bevoegd was in Egypte een tweede huwelijk aan te gaan. De rechtbank stelt vervolgens vast dat zowel het eerste huwelijk van de man als het huwelijk waaraan hij thans erkenning wenst te onthouden, door echtscheiding is ontbonden. Als gevolg van de ontbinding van het eerste huwelijk op [datum] 2010 is het bigame karakter van het tweede huwelijk per die datum komen te vervallen en dient dat huwelijk als rechtsgeldig te worden beschouwd. Om die reden kan de man thans geen beroep meer doen op strijd met de openbare orde en staat niets in de weg aan erkenning van het tweede huwelijk. Een en ander brengt met zich dat ook het subsidiaire verzoek van de man dient te worden afgewezen.

Beslissing

De rechtbank:

wijst de verzoeken van de man af.

» Noot

In deze zaak speelde een interessante problematiek, namelijk de internationale nietigverklaring van het huwelijk. In deze annotatie wordt stil gestaan bij de IPR-aspecten van deze zaak, te weten de bevoegdheid van de Nederlandse rechter (par. 1) en het toepasselijk recht (par. 2).

1. Bevoegdheid van de Nederlandse rechter

In deze zaak wordt geen aandacht besteed aan de vraag of de rechter überhaupt bevoegd is kennis te nemen van het verzoek tot nietigverklaring. Alvorens te beoordelen of een huwelijk nietig is, dient de Nederlandse rechter eerst te bepalen of hij internationale rechtsmacht heeft. In het kader van de beantwoording van deze vraag dient de Brussel II-bis Verordening te worden geraadpleegd. In casu zou een verzoek tot nietigverklaring immers vallen onder het materiële [\[noot:1\]](#), en het temporele [\[noot:2\]](#) toepassingsgebied. Het formele toepassingsgebied levert meer problemen op. Op grond van art. 6 en 7 Brussel II-bis Verordening, is dit instrument formeel van toepassing indien de verweerder zijn gewone verblijfplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat of onderdaan is van een lidstaat. Omdat de man een verzoek tot nietigverklaring heeft ingediend, is zijn vrouw de verweester. Zij woont in Egypte en bezit de Egyptische nationaliteit. Op grond van de uitspraak van het Europese Hof van Justitie *Sunderlind Lopez* (HvJ EG 29 november 2007, C-68/07), is de Brussel II-bis Verordening ook formeel van toepassing als een rechter van een lidstaat zijn bevoegdheid kan ontlenen aan de hand van de bevoegdheidsregels in art. 3 Brussel II bis. In dit geval zou de Nederlandse rechter bevoegd zijn op grond van art. 3 lid 1 onder a 5e gedachtestreepje Brussel II bis nu de verzoeker meer dan een jaar in Nederland woont.

2. Toepasselijk recht op verzoek tot nietigverklaring

De heersende opvatting is dat het recht dat ingevolge de conflictregels inzake de huwelijkssluiting wordt aangewezen niet alleen de huwelijkssluiting zelf beheerst, maar ook bepalend is voor de vraag

naar de rechtsgeldigheid dan wel nietigheid of vernietigbaarheid van een huwelijk. [\[noot:3\]](#)
Aangezien het huwelijk in kwestie in Egypte is gesloten, dient het recht van Egypte te worden toegepast op een verzoek tot nietigverklaring.

Men had ook de vraag kunnen stellen of een verzoek tot nietigverklaring überhaupt kans van slagen zou hebben nu het huwelijk reeds ingeschreven was in de registers van de burgerlijke stand. Bij huwelijken die in het buitenland zijn gesloten, geldt altijd eerst de vraag naar de erkenning van het huwelijk (Haags Huwelijksverdrag 1978 in combinatie met art. 10:31 BW). Aangezien ten behoeve van de vraag naar de erkenning, de rechtsgeldigheid van het buitenlandse huwelijk moet worden beoordeeld, en wel naar het recht van de plaats waar het huwelijk is voltrokken, is er na de erkenningsvraag geen ruimte meer voor een verzoek tot nietigverklaring van het huwelijk. Kortom, als het huwelijk in Nederland niet kan worden erkend omdat het huwelijk niet geldig in het land van herkomst tot stand is gekomen, dan is er geen ruimte meer voor een verzoek tot nietigverklaring in Nederland: er is immers qua Nederlandse maatstaven geen sprake van een huwelijk. Als het huwelijk echter in Nederland wél kan worden erkend omdat het huwelijk geldig in het land van herkomst tot stand is gekomen, dan is het niet aannemelijk dat volgens datzelfde recht een grond voor nietigverklaring van het huwelijk aanwezig is. [\[noot:4\]](#)

In dit geval geeft de Rechtbank Den Haag een keurige uiteenzetting van de IPR-aspecten van het verzoek tot nietigverklaring van een huwelijk gemaakt. Wel had het de voorkeur verdiend ook nog naar de bevoegdheidsvraag te kijken, want in het geval dat de man korter dan een jaar in Nederland had gewoond, was de Nederlandse rechter niet bevoegd geweest om kennis te nemen van dit verzoek.

mr. dr. I. Curry-Sumner,

» Voetnoten

[\[1\]](#)

Art. 1 lid 1 onder a Brussel II bis spreekt van “echtscheiding, scheiding van tafel en bed nietigverklaring van het huwelijk”.

[\[2\]](#)

Brussel II bis is van toepassing op alle verzoeken die zijn ingesteld na inwerkingtreding van de Verordening, namelijk 1 maart 2005 (art. 64 jo. 72 Brussel II-bis).

[\[3\]](#)

HR 16 oktober 1998, *NJ* 1999, 6, par. 9 conclusie van A-G Strikwerda en S.E.W. Rutten, *Huwelijk en burgerlijke stand*, Maklu: Apeldoorn 2011, p. 115.

[\[4\]](#)

Voor een bijzonder geval waarin een verzoek tot nietigverklaring na erkenning is geaccepteerd zie Rb. Haarlem 23 september 2008, ECLI:NL:RBHAA:2008:BG5413.